

Οι καινούργιοι δημοσιονομικοί κανόνες: προβληματικοί εξ αρχής;

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Το δημοσιονομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αποτελεί προσπάθεια να συντονίσει τις δημοσιονομικές θέσεις των χωρών μελών, πρόκειται να επανέρθει σε λειτουργία τον Σεπτέμβριο, αφού είχε ανασταλεί στην αρχή της πανδημίας. Αλλά δεδομένης της εκλογικής αβεβαιότητας στη Γαλλία και της ενδεχόμενης δημοσιονομικής επέκτασης που θα ακολουθήσει, ενώ αναμφισβήτητα απαιτείται εξοικονόμηση, κλονίζει ήδη την αξιοπιστία του, πριν καν τεθεί σε λειτουργία.

Η αναστολή των δημοσιονομικών κανόνων λόγω της πανδημίας έδωσε την ευκαιρία αναθεώρησής τους. Το ότι οι πάντες συμφωνούν ότι οι δημοσιονομικοί κανόνες ήταν ξεπερασμένοι δεν σημαίνει όμως ότι υπήρχε συμφωνία ως προς τον τρόπο αναθεώρησής τους, όπως αποδείχτηκε τα τελευταία δύο χρόνια. Παρόλα αυτά, μετά από επίπονες διαπραγματεύσεις, όπου οι χώρες αγωνίστηκαν για αυτό που η καθεμία θεωρούσε σημαντικό, δημιουργείται ένα νέο σύνολο δημοσιονομικών κανόνων, για άλλη μια φορά ατελές, αλλά τουλάχιστο δημιουργώντας κανόνες που είναι πολύ καλύτεροι από τους προηγούμενους. Όλοι βλέπουν την ανάγκη να υπάρξει κάποιος δημοσιονομικός συντονισμός, ακόμα κι ελάχιστος, για να αποφευχθεί η υπονόμηση της νομισματικής ένωσης από τα υπερβολικά χρέη. Επομένως, ακόμα και ατελείς κανόνες είναι καλύτεροι από το να μην υπάρχουν καθόλου, και σίγουρα οι νέοι κανόνες είναι πολύ καλύτεροι από του προηγούμενους.

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας για την έναρξη αυτού του πλαισίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) έθεσε την προηγούμενη εβδομάδα επτά χώρες στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ). Πρόκειται για χώρες των οποίων η δημοσιονομική κατάσταση εκτιμάται ότι χρειάζεται αναπροσαρμογή. Η υπαγωγή σε αυτή τη διαδικασία σημαίνει ότι η χώρα είναι υποχρεωμένη να μειώσει το έλλειμμα της κάτω από την τιμή αναφοράς του 3% και να φροντίσει να μειώσει το χρέος της. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι οι χώρες πρέπει να αποδείξουν πώς θα τηρήσουν αυτήν την υποχρέωση όταν υποβάλλουν τα πολυετή σχέδια δαπανών τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για έγκριση το φθινόπωρο.

Μία από τις επτά χώρες που υπάγονται στην διαδικασία ΔΥΕ είναι η Γαλλία. Με τρέχον χρέος άνω του 110 % του ΑΕΠ, η Γαλλία θα πρέπει να βρει τρόπους να το μειώσει. Οι συνάδελφοί μου στο Bruegel εκτιμούν ότι η Γαλλία θα πρέπει να ακολουθήσει δημοσιονομική εξυγίανση της τάξεως του μεταξύ 0,5% ως 0,8% του ΑΕΠ κάθε χρόνο, τουλάχιστον για τα επόμενα τέσσερα χρόνια.

Ωστόσο, κανένα από τα πολιτικά κόμματα που κατεβαίνουν στις εκλογές δεν έχει υποσχεθεί να μειώσει τις δαπάνες. Αντιθέτως. Το *Rassemblement National*, το ακροδεξιό κόμμα που είναι το φαβορί για να κερδίσει, υπόσχεται ένα ξεφάντωμα δαπανών και θα φροντίσει ακόμη και να αντιστρέψει τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση του προέδρου Μακρόν που επιτεύχθηκε τόσο επώδυνα. Είναι σχεδόν απίθανο ότι η επόμενη κυβέρνηση που θα είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση του προϋπολογισμού της Γαλλίας για τα επόμενα χρόνια, θα συμμορφωθεί με τις υπαγορεύσεις των νέων δημοσιονομικών κανόνων.

Εδώ ξεκινά το πρόβλημα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να πάρει μέτρα για να επιβάλλει συμμόρφωση με του κανόνες, αλλά τι ακριβώς δεν είναι ξεκάθαρο. Το ίδιο το πλαίσιο προβλέπει πρόστιμα, αλλά δεν έχουν επιβληθεί ποτέ στην ιστορία των δημοσιονομικών κανόνων. Το θέμα ήταν πάντα ότι η επιβολή προστίμων σε μια χώρα που ξοδεύει υπερβολικά είναι αντιπαραγωγική. Επιπλέον δεν παύει να ισχύει πως η επιβολή προστίμων σε ένα περιβάλλον 'συναδελφικό' παραμένει ακόμα το μέτρο προς αποφυγή.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να λάβει πολλά υπόψη της. Από τη μία πλευρά, η επίπληξη και η επιβολή προστίμου σε μια κυβέρνηση κινδυνεύει να αυξήσει το ρήγμα μεταξύ ενός κοινού που γίνεται όλο και πιο αντιευρωπαϊκό και των Βρυξελλών. Αξίζει να αναλάβουμε αυτό το ρίσκο, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τη Γαλλία;

Από την άλλη, διακυβεύονται πολλά. Η γαλλική ιδιαιτερότητα, και γενικότερα τα δύο μέτρα και δύο σταθμά στον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ επιτηρούσε τις μεγάλες χώρες στο

παρελθόν, είχαν υπονομεύσει την αξιοπιστία της. Τώρα, ιδιαίτερα αν η άκρα δεξιά έρθει στην εξουσία, η αδυναμία επιβολής των δημοσιονομικών κανόνων θα θεωρηθεί ως έγκριση πολιτικών που είναι επικίνδυνες για πολύ περισσότερα από απλά τη βιωσιμότητα του ευρώ. Μετά την οικονομική κρίση και τις εξαιρετικά επεμβατικές πολιτικές που εφάρμοσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις χώρες που είχαν υπαχθεί σε πρόγραμμα, μια απαλή προσέγγιση των ευρωπαϊκών κανόνων δεν είναι πλέον δυνατή. Επιπλέον, οι μικρές χώρες θα παρακολουθούν ιδιαίτερα στενά εάν επιτρέπεται και πάλι σε μια μεγάλη χώρα να ξεφύγει από τη τήρηση των Ευρωπαϊκών κανόνων.

Είναι ατυχές το γεγονός ότι ενώ η βελτίωση του δημοσιονομικού πλαισίου υπόσχεται να ενισχύσει τον δημοσιονομικό συντονισμό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή βρίσκεται σε τόσο άβολη θέση λόγω της Γαλλίας. Το πρώτο έτος λειτουργίας αυτών των κανόνων θα ήταν πάντα δύσκολο, καθώς τόσο οι χώρες όσο και η ΕΕ μαθαίνουν στην πράξη πως λειτουργούν οι κανόνες. Οι γαλλικές εκλογές έκαναν αυτό το πρώτο έτος ακόμη πιο δύσκολο. Εναπόκειται στην ΕΕ να διασώσει την αξιοπιστία ολόκληρου του πλαισίου.

** Η Μαρία Δεμερτζή είναι Ανώτερη Ερευνήτρια στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε αρχικά σε αγγλική έκδοση από το Bruegel.*